

УДК 330.354.1

DOI: 10.31891/2307-5740-2020-284-4(2)-29

РОМАНЮК Р. В.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

РОЗВИТОК АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ ЕНЕРГІЇ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Національний та регіональний енергетичні ринки розвиваються та функціонують в напрямі активного запровадження традиційних (невідновних) джерел енергії. Однак вичерпний та обмежений запас даних джерел показує низку економічних та екологічних затрат та викликів.

Метою статті є дослідження рівня розвитку та використання альтернативних видів енергетики в контексті реформування електроенергетичного ринку Західного регіону.

В статті розглянуто доцільність та економічну ефективність запровадження альтернативних джерел енергії. Опрацьовано послуги та прогнози вчених щодо подальшого розвитку альтернативних видів енергії в контексті економічного розвитку регіону. Приведено прикладі Східних та Європейських країн щодо обмеження екологічних деструктивів та підвищення господарської функції за рахунок переходу від традиційних до нетрадиційних джерел енергетичних ресурсів. Окреслено особливості впровадження альтернативних джерел енергії в національному та регіональному масштабах. З'ясовано існуючий енергетичний потенціал Західного регіону України. Проаналізовано нормативно-правовий базис запровадження альтернативних видів енергії. Показано прогнозні зміни в структурі генерації електроенергії України за період від 2015 до 2035 років. Деталізовано характерні види альтернативних джерел енергії для Західного регіону України. Також відмічено ряд перешкод, які гальмують розвиток нетрадиційних джерел енергії західного регіону України. Запропоновано шляхи мінімізації витрат на інвестиційну складову альтернативних джерел енергії. В цілому надано пропозиції щодо ряду обставин, які впливатимуть на розвиток альтернативних видів енергії за реформування електроенергетичного ринку Західного регіону України.

Ключові слова: електроенергетика, альтернативні види енергії, стратегія Енергетичного розвитку, економічна доцільність, Західних регіон України, нормативно-енергетичних потенціал, інвестиційне забезпечення.

ROMANIUK R.

Lesia Ukrainka East European National University

DEVELOPMENT OF ALTERNATIVE ENERGY IN THE CONTEXT OF REFORMING THE ELECTRICITY MARKET OF THE WESTERN REGION OF UKRAINE

National and regional energy markets are developing and operating in the direction of active introduction of traditional (non-renewable) energy sources. However, the exhaustive and limited stock of these sources shows a number of economic and environmental costs and challenges.

The purpose of the article is researching the level of development and use of alternative energy sources in the context of reforming the electricity market in the Western region.

The article considers the feasibility and economic efficiency of the introduction of alternative energy sources. Services and forecasts of scientists on further development of alternative energy sources in the context of economic development of the region have been developed. Examples of Eastern and European countries on limiting environmental destructions and increasing economic function through the transition from traditional to non-traditional sources of energy resources are given. The peculiarities of the introduction of alternative energy sources on a national and regional scale are outlined. The existing energy potential of the Western region of Ukraine has been clarified. The normative-legal basis of introduction of alternative types of energy is analyzed. The forecast changes in the structure of electricity generation in Ukraine for the period from 2015 to 2035 are shown. Typical types of alternative energy sources for the Western region of Ukraine are detailed. There are also a number of obstacles that hinder the development of non-traditional energy sources in the western region of Ukraine. Ways to minimize the cost of the investment component of alternative energy sources are proposed. In general, proposals have been made on a number of circumstances that will affect the development of alternative energy sources for the reform of the electricity market in the Western region of Ukraine.

Solving the problem of renewable energy in the context of regional energy policy should be done through:

- Improving the principles of legal and technical base of renewable energy sources, subject to the development of each of the types of renewable energy sources;

- stimulating regional measures on the preferential mechanism for obtaining the subjects of supply and consumption of alternative energy resources in the direction of providing effective financing mechanisms;

- promoting the revival of activity by public centers that support the introduction of alternative energy sources;

- implementation of the provisions of state and regional programs for the development of renewable energy sources to the requirements of the European Union;

- formation of a regional paradigm of perception of energy-saving consciousness of the population through the introduction of educational, technical and polarization system of alternative energy in the region;

- specialization and mass informatization of the public consciousness of the region, raising the image of the use of alternative energy sources in order to improve the conditions and confidence of potential investors and consumers.

Key words: electric power industry, alternative types of energy, Energy development strategy, economic expediency, Western region of Ukraine, normative-energy potential, investment provision.

Вступ. Національний та регіональний енергетичні ринки розвиваються та функціонують в напрямі активного запровадження традиційних (невідновних) джерел енергії. Однак вичерпний та обмежений запас даних джерел показує низку економічних та екологічних затрат та викликів. Вчені Стенфордського університету переконані що:

- 1) Зменшення світового споживання енергії у 2,5 рази буде характерним в кінці XXI ст.;
- 2) Підвищення вартості електричних ресурсів у 4-6 раз навіть за умов не раціонального використання енергії;
- 3) Зменшення застосування вичерпних природних ресурсів відбуватиметься за умови росту споживання альтернативних джерел енергії;
- 4) Застосування сирової нафти до 2050 року буде максимальним, що спричинить вичерпання її родовищ. Природний газ через його хронічне підвищення вартості стане неконкурентоспроможним енергетичним ресурсом [1].

Констатація існуючих прогнозів є свідченням необхідності пошуку альтернативних джерел енергії, які слід сприймати, як чинники підвищення національної та регіональної безпеки та зменшення екодеструктивного впливу на довкілля.

Процес становлення сучасного ринку електроенергетичних послуг має свою історію становлення, яка є результатом тривалих цивілізаційних змін. Серед дослідників, які збагатили термінологічний та технологічний прорив електроенергетичного ринку слід віднести філософа Фалеса Мілетського, англійського фізика Уільяма Гільберта, фізика Отто фон Бірена, науковця Стефана Грея, німецьких інженерів Гаузена, Боze й Вінилера, італійського природознавця Александро Вольта, дослідника Андре-Марі Ампера, ученого Нікола Теслу, Томасом Алва Едісона, Лордом Кельвіна, Галілео Феррасіса та інших. Окрім того продовжується процес вдосконалення електроенергетичного ринку і надалі, тому формується наступна плеяда сучасних дослідників: Н.Горін, В. Купчак, О.Павлова, О.Стрішенець, К.Павлов, М. Писаренко, В. Лагодієнко та інші [5, 6, 9, 10, 11, 12].

Метою статті є дослідження рівня розвитку та використання альтернативних видів енергетики в контексті реформування електроенергетичного ринку Західного регіону. Для досягнення визначеної мети було поставлено завдання: дослідити тенденції запровадження альтернативних джерел енергії в Україні і за її межами, обґрунтувати перспективну доцільність розвитку альтернативних джерел енергії в контексті реформування електроенергетичного ринку Західного регіону.

Методи дослідження. За для досягнення бажаних результатів, а також досягнення поставленої мети, в даній статті було використано не лише загальні наукові підходи в дослідженні, а й спеціальні, серед яких аналіз і синтез, регіональний та економічний аналіз, статистичний та історичний аналіз.

Виклад основного матеріалу дослідження. Надані прогнози Bloomberg New Energy Finance свідчать що до 2040 років людство збільшить споживання енергії у декілька разів з вітрової та сонячної енергетики. Ці обставини в свою чергу підвищать зацікавленість інвесторів саме в альтернативні джерела енергії. Інформація міжнародної організації REN-21, у 2016 році у джерела альтернативної енергетики інвестовано 287,5 млрд.дол. [8].

Вражаючих результатів у запровадження альтернативних джерел енергії вдалося досягти Китаю, який був лідером до недавня, викидів парникових газів. Постійне інвестування коштів у розвиток проєктів по відновлювальній енергетиці дозволили Китаю перевищити показники Німеччини та США через щорічний експорт сонячних батарей близько 8 млрд. дол.

Частина застосування відновлювальних джерел енергії є різною в країнах. Для прикладу Польща застосовує близько 14% ВДЕ, Німеччина 3%, Словаччина 24%. Незаперечним лідером впровадження енергії з альтернативних видів енергії має Норвегія, яка демонструє майже 100% втамування своїх енергетичних потреб, в тому числі 4% йде на експорт [11]. Україна активно розпочала відлік запровадження альтернативних джерел енергії лише в 2017 році, після ухвалення Кабінетом Міністрів Енергетичної стратегії енергоефективність, конкурентоспроможність, де було визначено стратегічні орієнтири відтворення енергетичного потенціалу України та регіонів.

Прогнозні дані засвідчують скорочення об'єму викопних природних ресурсів від 96% (2015р.) до 75% (2035р.) об'єми відновлювальних джерел енергії в чистому застосуванні від 4% (2018р.) до 25% (2035р.). Суттєво знизилися об'єми використання енергії вугілля від 30,4% (2015р.) до 12,5 (2035рік) (рис. 1).

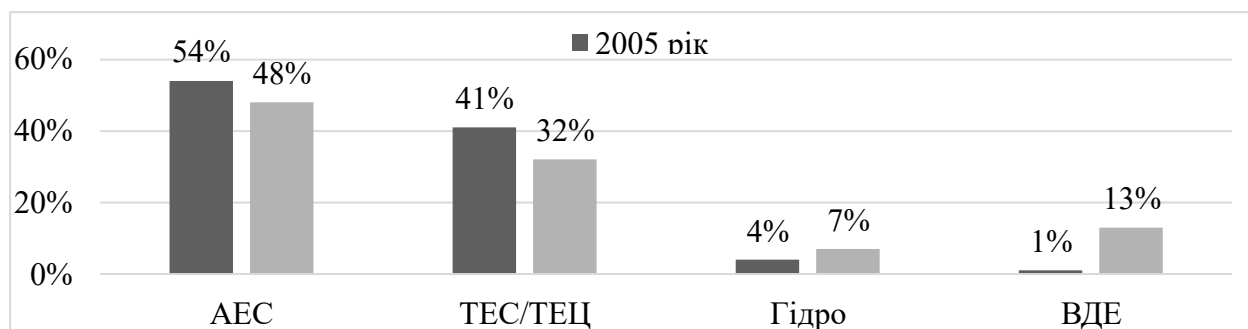

Рис. 1. Прогнозні зміни структури електроенергії

Досягнення балансу потужностей енергоелеваторів є можливим за умови досягнення мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище та динаміки зміни клімату. Катастрофічне потепління на Землі потребує узгоджених дій світової спільноти щодо подальшого розвитку енергетики з найменшим рівнем викидів парникових газів.

Енергетична стратегія розвитку України враховує досвід та вимоги міжнародної спільноти відносно екологізації джерел, що в свою чергу передбачає заміни структури генерації електроенергії України та формування конкурентного електроенергетичного ринку.

Отже, прогнозується скорочення частини електроенергії на аналогічних електростанціях за період 2015-2075рр. до 6%, на ТЕС та ТЕЦ до 9%. Питома вага джерел енергетичних ресурсів, яка вироблятиметься з альтернативних видів (сонячних та вітрових) зростатиме відповідно на 3 та 12%. Тому загальний обсяг генерації електроенергії зростатиме за період 2015-2035 року на 31,3 млрд. кВт (від 163,7 у 2015 році до 195 у 2035 році), однак з електроенергетичних джерел на 23,5 млрд. кВт. год (від 2,6 у 2015 році до 25 у 2035). Тобто, загальний приріст електроенергії з різних джерел становить 19%, водночас з ВДЕ – 14,6 раз.

Альтернативних розвиток енергетики країни та регіонів має відбуватися на конкуруючих засадах відносно інших енергетичних видів ресурсів. Однак, державно-регіональне сприяння запровадженню перспективних технологій сприятиме збільшенню суспільного інтересу та енергетичної безпеки, наявністю екологічного ефекту та зниження динаміки зміни кліматичних процесів.

Водночас запровадження відновлювальних джерел енергії є одним з пріоритетних шляхів розвитку світової енергетики, що зумовлено наступними обставинами: зниженням рівня енергетичної нестабільності країни у зв'язку з станом цін та тарифів на енергетичні послуги; обмеження шкідливих викидів, які є результатом використання традиційних джерел енергії; резервування енергоресурсів для подальшого дбайливого використання; зрослі витрати органічної сировини задля неенергетичних потреб. Отже, особливої ваги є створення систематичної моделі енергетики та засад реформування регіональних ринків енергопостачання.

Повноцінне засвоєння енергії відновлювальних джерел зрештою дозволить започаткувати не лише реформування електроенергетичної галузі, але й водночас є підґрунтям для створення екологічно-безпечної галузі задля підвищення диверсифікацій енергоресурсів та зміцнення засад енергетичної безпеки.

Важливими передумовами розвитку відтворювальної енергії на національних та регіональних ринках є [3,4]: ріст дефіцитності традиційних видів енергоресурсів та проблеми із зовнішніми постачальниками; незадовільний стан та спадаючі тенденції паливно-енергетичного комплексу в частині запровадження традиційних паливно-енергетичних ресурсів; екологічні дисбаланси, які пов'язані передусім з необхідністю запровадження та дотримання стандартів.

Для Західного регіону України є характерними наступні види альтернативних джерел енергії: біоенергія; використання вторинних енергетичних ресурсів (ДВР); вітрова енергія; сонячна енергія. Теплова енергія довкілля - освоєння економічно доцільного гідропотенціалу малих річок.

Виходячи з даних Інституту відновлювальної енергетики НАН України, в Західному регіоні є значний потенціал альтернативних джерел енергії яка формує близько 50% національного споживання енергетики [2].

Біоенергетика, як джерело альтернативного ресурсу може забезпечувати потребу в різному постанні 92 млн.т вичопного палива до 2035 року. Прикладом біоресурсу виступають відходи сільськогосподарських підприємств, зокрема солома – 2,9 млн. т., відходи деревини та дрова – 1,6 млн.т, торф – 0,6 млн.т., тверді побутові відходи – 1,1 млн.т. [2].

Україна, як співучасниця Європейського енергетичного співтовариства, зорієнтована на збільшення частини альтернативної енергії в загальному споживанні до 2030 року до 72% з яких припадає на біоресурсний потенціал.

Причому на 1 тону зібраного зерна фактично припадає 1 тонна соломи, що відносно умовам та елементам врожайності, утворюється 70 млн.т соломи. Однак, вона одразу утилізується. Вихід з 3 тон соломи отримується приблизно 1000 кубометрів природного газу чи 1 тонна дизелю.

Проте, задля впровадження даного потенціалу, слід модифікувати потрібні ефективні організаційні, економічні, технологічні заходи.

Важливим видом альтернативної енергії є сонячна енергія, її механізм становить близько 4 гВт. Це в свою чергу дозволить кожного разу економити 5 млрд. куб.м. природного газу. Нова енергетична стратегія України до 2035 року безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність.

В Західному регіоні України сонячне випромінювання є пріоритетним для промислового використання сонячної енергії. Розрахунки сукупності сонячних електростанцій свідчать про те, що технологічно та економічно вони є вигіднішими, аніж традиційні джерела.

Для прикладу на початку 2015 року в регіонах України серед домогосподарств України був мізерний відсоток тих, хто забезпечував сонячні електростанції ще на початку 2019 року, їх кількість зросла у 8 разів [5].

Перспективним видом альтернативної енергетики є вітрова, що обумовлено посиленнями вітрами у Західному регіоні України. Потенціал електроенергетики використано недостатньо, оскільки для більшості міст Західного регіону економічно виправданим є потужність вітрових станцій, близько 15 Вт, що обумовлює необхідність залучення додаткових інвестицій [6].

Енергетичною Стратегією передбачено генерування гідроенергосистеми до 2035 року до 13 млрд. кВт/год.

В Західному регіоні України відбувається формування «зелених» тарифів, які стимулюють розвиток відновлювальної енергетики, використовуються в еквіваленті євро та різняться за типами, потужністю та термінами експлуатації об'єктів енергетики.

Законодавчо обумовлено реалізацію електроенергії у об'ємі в ВДЕ до 2030 року. Оптимізація та розвиток генерації ВДЕ в країні загалом зростає вдвічі, порівняно з 2012-2017 роками. Використання біоенергетики збільшилося в 22 разів, ВЕС – у 2,5 рази СЕС майже у тричі [14].

НКРЕКП разом з ЄБРР і Міжнародною фінансовою корпорацією ініціювали проекти «Зміни до Примірної угоди про купівлю-продаж електронних ресурсів між ДП «Енергоринок» та іншими суб'єктами господарювання», які виробляють та реалізують електричну енергію з альтернативних джерел енергії за умов якого передбачається встановлення терміну дії угод, впровадження передбачених випадків, міжнародний арбітраж за умов посилення безпеки інвесторів, тощо. Передбачається наступний сценарій про проекти меншої потужності працюватимуть до 2030 року згідно «зеленого тарифу», або за тими тарифами, який визначається за умовами торгів на аукціоні [14].

Застосування видів альтернативних джерел енергії є стратегічним кроком до обмеження енергетичної залежності та здешевлення тарифів на постачання та реалізацію енергетичних ресурсів. Однак існує розуміння високої потужності інвестиційних проектів в модернізацію обладнання. Зниження вартості коштів можливо реалізувати за умов:

- 1) Зниження цін на сонячні панелі, програмне керування та інверторне забезпечення;
- 2) Відшкодування повністю або частково вартості обладнання державними або місцевими органами влади.

Власне останній шлях застосування в містах Західного регіону України: Тернопільська область (20%); Львівська область (10%); Хмельницька область (15%). Другий напрям є тільки надійним щодо поживлення інтересу суб'єктів господарювання до впровадження відтворювальних джерел енергії.

Проте існують певні організаційні протиріччя між новими нетрадиційними джерелами енергії та енергетичною системою. Баланс цих двох показників обумовлює спрощення процесів підключення та використання а також можливість електростанцій забезпечити можливість електротранспорту місцевого призначення до таких підключень.

Особливо гостро це питання стосується малих міст та районних центрів. Інша незручність між нетрадиційними видами енергії знаходиться в площині обміну показників використаної енергії та їх фундаментальним формуванням, а саме підписанням актів.

Власники приведених електростанцій змушені щомісяця подорожувати в обласний центр для підписання актів. Отже, слід готувати кваліфікованих фахівців для районних електромереж та переходити на електронний документообіг за умов впровадження електронних підписів.

Однак на регіональних ринках електричних послуг є характерним відсутність інформації для потенційних інвесторів. Рішення цього питання знаходиться в популяризації та промоції крізь місцеві місцевих інформаційних осередків. Також значний акцент доцільно було б зробити на програмах підтримки пришвидшень електростанцій місцевими органами самоврядування та територіальних громад з використанням вітру, енергії сонця і біомаси та забезпечення власникам компенсації та фінансової допомоги європейських фінансових інституцій.

Балансування енергетичної системи є одним із перспективних аспектів реконструювання електроенергетичного ринку та забезпечення швидких резервів. Згідно розрахунків ДП НЕП «Укренерго» максимально встановлена потужність електричної системи на яку спроможна розраховувати Україна: 2800 м.Вт. За даної потужності буде збалансовано енергетична система та забезпечуватиме необхідні резерви за наявної генерації. В такому випадку буде можливість забезпечувати контроль над реалізацією процесів будівництва ВДВ шляхом запровадження механізмів «зелених» механізмів за умов яких ДП «НВК Укренерго» узгоджуватиме ділянки для будівництва ВДВ, за умов довгострокової перспективи, за умов організацій швидкісного мобільного резерву. За умови реформування ринку електроенергетики обумовлює сукупність чинників, які формуватимуть розвиток альтернативної енергетики. Це проявляється в наступному: в політичній площині де визначається місце та значення України в контексті посилення ролі та значення енергетичної безпеки за рахунок стимулювання альтернативних джерел енергії; економічних потенціал. Запровадження альтернативних видів ресурсів дозволить забезпечити паливно-ресурсний, який не поповнюється. Це в свою чергу, призведе до зниження вартості енергії, яка виробляється з альтернативних джерел; технічна підтримка, комплексне сприяння розвитку формування нових робочих місць під час виробництва техніки та сфери розвитку технологій для генерування альтернативних видів енергії; соціальна площина. Під час реалізації об'єктів будівництва за умов впровадження альтернативних джерел енергії з'явиться можливість покращити рівень та якість суспільного життя через досвідність енергії. Водночас це підтримуватиме енергетику бізнесу в регіоні; економічна площина. З огляду на деструктивний вплив виробітку та переробки традиційних видів енергії, впровадження та використання альтернативних видів енергії слід вважати основним із чинників зниження негативного впливу на довкілля та звичний чинник протидії динаміці змін та планеті.

Попри все в Західному регіоні України є наявними усі природні ресурси для розвитку альтернативних джерел енергії не виключає підтримки державних органів влади. Особливої ваги заслуговує громадська думка відносно чинників застосування альтернативних джерел енергії в господарському житті [10, 11]. Однак для першочергового вирішення завдань успішної реалізації України в напрямі запровадження енергії відновлювальних джерел є формування енергетичного потенціалу кожного з видів ВДВ на регіонах України. Цього можливо досягти шляхом створення єдиної інформаційно-аналітичної системи з рядом розширених функціональних характеристик що дозволяє своєчасно вирішувати питання ефективності та доцільності впровадження енергетичного регіону. Саме в конкретній місцевості [3,4].

Для забезпечення потрібного співвідношення важливих техніко-економічних показників традиційних та нетрадиційних видів енергії слід запровадити ряд реформ в регіонах України в контексті цінової політики. Досвід розвинених країн по запровадженню відновлювальної енергетики доводить що важливою передумовою їх ринкового позиціонування є ціновий вартісних еквівалент.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, подальший спектр розвитку альтернативних джерел Західного регіону України є необхідним у вирішенні питань науково-технічного забезпечення формування та розвитку кожного з видів відновлювальних джерел енергії, що в першу чергу сприятиме формуванню ефективної бази різного роду наукових досліджень та інженерно-проектного плацдарму технологічних рішень щодо запровадження нових видів техніки та взаємовідновлювальної енергетики регіону [5]. Тому слід розглянути вирішення проблеми відновлювальної енергетики в контексті формування регіональної енергетичної політики за рахунок:

- вдосконалення засад правової та технічної бази відновлювальних джерел енергії за умови освоєння кожного з видів відновлювальних джерел енергії;
- стимулюючих регіональних заходів щодо пільгового механізму отримання суб'єктів постачання та споживання альтернативного енергоресурсу в напрямі забезпечення ефективних механізмів фінансування;
- сприянню поживленню активності з боку громадських осередків що підтримують запровадження альтернативних джерел енергії;
- імплементація положень державних та регіональних програм освоєння відновлювальних джерел енергії до вимог Європейського Союзу;
- формування регіональної парадигми сприйняття енергозберігаючої свідомості населення через запровадження освітньо-технічної та поляризаційної системи альтернативної енергетики регіону;
- спеціалізація та масова інформатизація суспільної свідомості регіону, підвищення іміджу застосування альтернативних джерел енергії з метою покращення умови та довіри потенціального інвестора та споживача.

Література

1. Костін Ю.Д. Реформування ринку електроенергії України. Економічний вісник університету. 2017. Вип.33(1). С.101-108. http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2017_33%281%29__15.
2. Кошин Ю.Д. Реформування ринку альтернативної енергії України. Економічний вісник університету. 2017. Вип.33 (1). С. 101-108.
3. Кудря С.О. Нетрадиційні та відновлювальні джерела енергії: підручник. К.: НТУУ «КПІ», 2012. 492с.
4. Кудря С.О. Нетрадиційні та відновлювальні джерела енергії. К.: НТУУ «КПІ», 2012р. 492с.
5. Купчак О.М., Павлова О.М., Павлов К.В., Лагодієнко В.В. Формування та регулювання енергетичних систем: теорія, методологія та практика: монографія. Луцьк: 2019. 346с.
6. Лагодієнко В.В. Сучасний розвиток регіонального електро-енергетичного комплексу. Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. Дніпропетровськ. 2014. №12.
7. Німецька енергетична трансформація URL:<https://ua.boell.org/uk/2013/12/10/nimecka-energetichna-transformaciya-ekologiya-ta-energetika>.
8. Нова енергетична стратегія України до 2035 року. Безпека енергоефективність конкурентоспроможність. URL:<http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=50358>].
9. Павлова О. М., Павлов К. В., Якимчук А. Ю., Сорокопуд І. В., Галянт С. Р. Енергетичний ринок західного регіону України. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2020. №7. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-7-6202>.
10. Павлова О.М., Новосад О.В. Інноваційна політика підвищення конкурентоспроможності регіональних господарських підприємств: монографія – Луцьк: СПД Горян Ж.В. друкарня «Волиньполіграф». 2021. – 296с.
11. Писаренко М.С., Горін Н.В. Менеджмент європейської економічної інтеграції: К.: Знання, 2012. – 343с.
12. Постанова НКРЕКП 26.05.2018р. №556 «Про встановлення «зелених» тарифів на електричну енергію для приватних домогосподарств»
13. Стрішенець О.М, Павлов К.В. Особливості конкурентних відносин на регіональних ринках нерухомості. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2016. Вип.1 (47). Т.2. С. 35-38.
14. Трансформація ринку електроенергії України: шлях від виробника до споживача. URL:<http://enref.org/books/analitichna-zapyska-transformatsiya-rynku-elektroenerhiji-ukrajiny-shlyah-vid-vyrobnyka-do-spozhyvacha/>.

Reference

1. Kostin Yu.D. Reformuvannia rynku elektroenerhii Ukrainy. Ekonomichniy visnyk universytetu. 2017. Vyp.33(1). S.101-108. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2017_33%281%29_15.
2. Koshyn Yu.D. Reformuvannia rynku al'troenerhii Ukrainy. Ekonomichniy visnyk universytetu. 2017. Vyp.33 (1). S. 101-108.
3. Kudria S.O. Netradytsiini ta vidnovliuvalni dzherela enerhii: pidruchnyk. K.: NTUU «KPI», 2012. 492s.
4. Kudria S.O. Netradytsiini ta vidtvorivualni dzherela enerhii. K.: NTUU «KPI», 2012r. 492s.
5. Kupchak O.M., Pavlova O.M., Pavlov K.V., Lahodiienko V.V. Formuvannia ta rehuliuвання enerhetychnykh system: teoriia, metodolohiia ta praktyka: monohrafiia. Lutsk: 2019. 346s.
6. Lahodiienko V.V. Suchasnyi rozvytok rehionalnoho elektro-enerhetychnoho kompleksu. Efektyvna ekonomika: elektronne naukove fakhove vydannia. Dnipropetrovsk. 2014. №12.
7. Nimetska enerhetychna transformatsiia URL:<https://ua.boell.org/uk/2013/12/10/nimecka-energetichna-transformaciya-ekologiya-ta-energetika>.
8. Nova enerhetychna stratehiia Ukrainy do 2035 roku. Bezpeka enerhoefektyvnist konkurentospromozhnist. URL:<http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=50358>].
9. Pavlova O. M., Pavlov K. V., Yakymchuk A. Yu., Sorokopud I. V., Haliant S. R. Enerhetychnyi rynek zakhidnoho rehionu Ukrainy. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Serii: "Ekonomichni nauky". 2020. №7. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-7-6202>.
10. Pavlova O.M., Novosad O.V. Innovatsiina polityka pidvyshchennia konkurentospromozhnosti rehionalnykh hospodarskykh pidpriemstv: monohrafiia – Lutsk: SPD Horian Zh.V. drukarnia «Volynpolihraf». 2021. – 296s.
11. Pysarenko M.S., Horin N.V. Menedzhment yevropeiskoi ekonomichnoi intehratsii: K.: Znannia, 2012. – 343s.
12. Postanova NKREKP 26.05.2018r. №556 «Pro vstanovlennia «zelenykh» taryfiv na elektrychnu enerhiu dlia pryvatnykh domohospodarstv»
13. Strishenets O.M, Pavlov K.V. Osoblyvosti konkurentnykh vidnosyn na rehionalnykh rynekakh nerukhomosti. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Ekonomika. Uzhhorod: Vyd-vo UzhNU «Hoverla», 2016. Vyp.1 (47). T.2. S. 35-38.
14. Transformatsiia rynku elektroenerhii Ukrainy: shliakh vid vyrobnyka do spozhyvacha. URL:<http://enref.org/books/analitychna-zapyska-transformatsiya-rynku-elektroenerhiji-ukrajiny-shlyah-vid-vyrobnyka-do-spozhyvacha/>.

Надійшла / Paper received : 27.07.2020
Надрукована / Paper Printed : 28.09.2020

УДК 339.138. 334.02:657

DOI: 10.31891/2307-5740-2020-284-4(2)-30

КОЛІСНИК Г. М., ЛЕВКУЛИЧ В. В.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

СТРАТЕГІЯ МАРКЕТИНГУ ОБЛІКОВИХ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Ринкове середовище формує попит на консультаційні послуги, тому і є рушієм для створення і функціонування консалтингового підприємства. Успішність продажу консультаційних консалтингових послуг значною мірою залежить від рівня кваліфікації консультанта. В консалтингових компаніях провідних країн світу значного поширення набуває практика облікових консалтингових послуг у різних своїх проявах: по організації і веденню бухгалтерського обліку та складанню фінансової звітності аутсорсінговими чи консалтинговими компаніями.

Саме тому, поширення практики використання послуг з облікового консалтингу підприємств та організацій з питань організації облікової роботи серед вітчизняних підприємств в умовах соціально-економічних трансформацій, а також доцільності надання таких послуг з питань ведення бізнесу та складанням звітності за міжнародними стандартами набуває особливої актуальності та важливості.

Метою статті є обґрунтування необхідності та ефективності використання послуг з облікового консалтингу та їх реалізації задля підвищення якості та ефективності організації облікового процесу підприємств та організацій.

Досліджено стратегічні напрями реалізації облікових консалтингових послуг включають в себе систему певних підходів. Розглянуто напрями реалізації облікових консалтингових послуг які включають в себе: особливості ціноутворення в організації; особливості послуг, що надаються; орієнтир на залучення додаткових клієнтів та їх обслуговування; базуються на принципах фінансового та якісного контролю діяльності організації та орієнтовані на розвиток персоналу підприємства.

З'ясовано, що організація продажу консалтингових послуг включає в себе: рекомендації та обмін інформацією серед клієнтів стосовно консалтингових фірм; реклама консалтингової компанії; якісні консалтингові послуги та продукти; професійні публікації (монографії, довідкові на навчальні посібники, методичні рекомендації, статті, інформаційні бюлетені); проведення та участь у семінарах, тренінгах, конференціях, круглих столах, засобах масової інформації; участь консультантів у роботі асоціацій та інших об'єднань; надання добровільної допомоги підприємствам.

Визначено, що стратегія консалтингової компанії, розрахована на довгостроковий період, стосується найважливіших аспектів функціонування фірми; визначення діапазону послуг; визначення базових клієнтів; визначення технологічної стратегії; визначення розміру та темпів зростання компанії; взаємодія з конкурентним середовищем.

Стратегічні напрями реалізації облікових консалтингових послуг та визначення ефективної цінової політики є запорукою успіху реалізації маркетингу облікових консалтингових послуг. Користуючись послугами облікового консалтингу, клієнт має розуміти про додатковий спектр послуг, які включає в себе консалтингове підприємство. Організація та ведення бухгалтерського обліку в умовах консалтингових підприємств зумовлює виникнення особливостей в частині документального і кадрового забезпечення виконання обов'язків замовником та виконавцем.

Ключові слова: маркетинг консалтингових послуг; облікові консалтингові послуги; напрями реалізації облікових консалтингових послуг, стратегія консалтингової компанії

KOLISNYK H., LEVKULYCH V.

Uzhgorod National University

MARKETING STRATEGY OF ACCOUNTING CONSULTING SERVICES IN UKRAINE

The market environment forms the demand for consulting services, and therefore is the driving force for the establishment and operation of a consulting company. The success of the sale of consulting services largely depends on the level of qualification of the consultant. In consulting companies of the world's leading countries, the practice of accounting consulting services is becoming more widespread in its various manifestations: the organization and maintenance of accounting and financial reporting by outsourcing or consulting companies.

That is why the spread of the practice of using accounting consulting services for enterprises and organizations on the organization of accounting work among domestic enterprises in the context of socio-economic transformations, as well as the feasibility of providing such services for doing business and reporting according to international standards becomes especially relevant and important.

The purpose of the article is to substantiate the need and effectiveness of the use of accounting consulting services and their implementation to improve the quality and efficiency of the accounting process of enterprises and organizations.

The strategic directions of realization of accounting consulting services include a system of certain approaches are investigated. The directions of realization of accounting consulting services which include: features of pricing in the organization are considered; features of provided services; benchmark for attracting additional customers and their service; based on the principles of financial and quality control of the organization and focused on the development of enterprise personnel.

It was found that the organization of the sale of consulting services includes: recommendations and exchange of information among clients regarding consulting firms; advertising of a consulting company; quality consulting services and products; professional publications (monographs, reference books, guidelines, articles, newsletters); conducting and participating in seminars, trainings, conferences, round tables, mass media; participation of consultants in the work of associations and other associations; providing voluntary assistance to enterprises.

It is determined that the strategy of the consulting company, designed for the long term, concerns the most important aspects of the firm's operation; determining the range of services; definition of basic clients; definition of technological strategy; determining the size and growth rate of the company; interaction with the competitive environment.

Strategic directions of realization of accounting consulting services and definition of effective pricing policy are a guarantee of success of realization of marketing of accounting consulting services. When using accounting consulting services, the